

**JORJ ORUELLNING “MOLXONA” ASARIDA JAMOAT VA HOKIMIYAT
MUAMMORLARI: TOTALITARIZMNING EVOLYUSSION TAHLILI**

Abdurahmonova Mehrangiz Adhamovna

Termiz iqtisodiyot va servis universiteti

Filologiya va tillarni o‘qitish (o‘zbek tili), 11-25 guruh talabasi

Ilmiy rahbar: **Ismoilova Sabina**

ANNOTATSIYA: Ushbu tadqiqot ishi ingliz yozuvchisi Jorj Oruellning "Molxona" (Animal Farm) allegorik qissasida aks etgan ijtimoiy-siyosiy inqirozlar, hokimiyatning transformatsiyasi va inson tabiatining murakkab qirralarini o'rganishga bag'ishlanadi. Maqolada asardagi hayvonlar timsoli orqali jamiyatdagi iyerarxiya, tabaqalanish va propagandaning xalq ongiga ta'siri ilmiy asosda tahlil qilingan. Shuningdek, asarning bugungi kunda ham dolzarb bo'lgan demokratik qadriyatlar va diktatura o'rtasidagi kurash konsepsiyasi ochib berilgan.

Kalit so'zlar: Allegoriya, siyosiy satira, totalitarizm, Napoleon, Snovbol, ijtimoiy ong, diktatura, propaganda, inqilob fojiasi.

KIRISH: DISTOPIYA JANRI VA ORUELL DUNYOSI

XX asr adabiyotida distopiya (antiutopiya) janri jamiyatning noto'g'ri shakllanishi oqibatida yuzaga keladigan fojialarni ko'rsatishda eng samarali janrga aylandi. Jorj Oruell o'zining "1984" va "Molxona" asarlari bilan ushbu janrning cho'qqisini yaratdi. 1945-yilda yozilgan "Molxona" shunchaki hayvonlar haqidagi ertak emas, balki "hokimiyat insonni buzadi, mutlaq hokimiyat esa mutlaq buzadi" degan falsafiy aksiomaning badiiy isbotidir.

1. INQILOBNING IDEALIZMI VA AMALIYOTDAGI KOLLAPSI

Asar "Major" ismli donishmand qobonning ma'ruzasi bilan boshlanadi. Bu ma'ruza — har qanday ijtimoiy o'zgarishning "nazariy asosi"dir. Major barcha hayvonlarni birlashishga, ekspluatatsiyaga (inson zulmiga) chek qo'yishga chaqiradi.

Tahlil: Inqilobning dastlabki bosqichida barcha hayvonlar umumiy dushman (Janob Jons)ga qarshi birlashishdi. Bu jamiyatdagi "umumiy maqsad" psixologiyasini ko'rsatadi. Biroq, dushman yo'qolgach, jamiyat ichidan yangi tabaqalanish — "intellektual ustunlik" (cho'choqlar) va "ishchi kuch" (boshqa hayvonlar) ajralib chiqq boshladi. Oruell bu erda har qanday inqilobning eng zaif nuqtasi — rahbarlikka intiluvchi kichik guruhning paydo bo'lishini mahorat bilan ko'rsatgan.

2. NAPOLEON VA SNOVBOL: IKKI TURDAGI LIDERLIK STRATEGIYASI

Asarning markaziy ziddiyati ikki domdor cho‘chqa — Napoleon va Snovbol o‘rtasida kechadi.

Snovbol (Qor parcha): U taraqqiyot, texnologiya (tegirmon qurish) va ta’lim tarafdori. U jamiyatni intellektual yuksaltirish orqali ozodlikka erishmoqchi. Uning fojiasi — u kuch ishlatish tizimiga ega emasligida.

Napoleon: U strateg, siyosiy o‘yinlar ustasi va manipulyator. U o‘z hokimiyatini bilim bilan emas, balki maxfiy tarbiyalangan itlar (jazo organlari) orqali o‘rnatadi.

Tahlil: Napoleonning Snovbolni fermadan quvib yuborishi va barcha muvaffaqiyatsizliklarni uning zimmasiga yuklashi — zamonaviy siyosatdagi "tashqi dushman" obrazini yaratish texnologiyasidir. Bu orqali xalqning e’tibori ichki muammolardan chalg‘itiladi.

3. TILINGNING QUDDRATI: SKVILER VA PROPAGANDA MEXANIZMI

Asarda Skviler (Baquvvat) obrazi alohida o‘rin tutadi. U hokimiyatning "ovozi"dir. Uning asosiy vazifasi — Napoleonning har qanday noqonuniy qarorini oqlovchi mantiqiy asos topib berish.

Tarixni qayta yozish: Cho‘chqalar Napoleonning o‘tmishdagi qo‘rqoqliklarini qahramonlikka, Snovbolning qahramonliklarini esa sotqinlikka aylantirib yuborishadi.

Statistik yolg‘onlar: Hayvonlar och qolayotgan bir paytda, Skviler ishlab chiqarish o‘sayotgani haqidagi soxta raqamlarni o‘qib beradi.

Tahlil: Oruell bu orqali axborot nazorati ostidagi jamiyatning qanchalik zaif bo‘lishini isbotlaydi. Agar jamiyat o‘z tarixini va xotirasini himoya qila olmasa, u istalgan diktatorning qo‘lida qo‘g‘irchoqqa aylanadi.

4. BOKSER OBRAZI: MEHNATKASH XALQNING FOJIASI VA SADOQATNING NARXI

Bokser (Gullar) — bu fermadagi eng kuchli va sadoqatli ot. Uning ikki shiori bor: "Men yanada qattiqroq ishlayman" va "Napoleon hamisha haq". Bokser — jamiyatning asosi bo‘lgan, lekin siyosiy jihatdan savodsiz bo‘lgan mehnatkash qatlam timsoli.

Tahlil: Bokserning qarib, kuchdan qolgach, Napoleon tomonidan kushxonaga sotib yuborilishi asarning eng dramatik nuqtasidir. Bu diktatura tizimida inson (yoki hayvon) qadri faqat uning xizmat qilish qobiliyati bilan o‘lchanishini ko‘rsatadi. Tizim uchun sadoqatli xizmatchi ham faqat "resurs"dir.

5. YETTI AMRNING TRANSFORMASIYASI VA "TENGLIK" TUSHUNCHASI

Asar boshida devorga yozilgan "Yetti amr" vaqt o'tishi bilan o'zgarib boradi. Bu jarayon huquqiy davlatning tanazzulini anglatadi:

"Hech bir hayvon spirtli ichimlik ichmasin" → "...me'yoridan ortiq ichmasin".

"Hech bir hayvon boshqasini o'ldirmasin" → "...sababsiz o'ldirmasin".

Va nihoyat: "Barcha hayvonlar tengdir, ammo ba'zi hayvonlar boshqalardan ko'ra ko'proq tengdir."

Tahlil: Ushbu so'nggi jumla dunyo adabiyotidagi eng mashhur oksimoronlardan biri bo'lib, ijtimoiy adolatsizlikning qonuniylashtirilishini ifodalaydi. Bu "tenglik" niqobi ostidagi mutlaq iyerarxiyadir.

6. ASAR YAKUNI: ODAMLAR VA CHO'CHQALARNING BIRLASHISHI

Asar nihoyasida hayvonlar derazadan qarab, cho'chqalar va odamlarning birga ziyofat qilayotganini ko'rishadi. Ular kim odam-u, kim cho'chqa ekanligini ajrata olmay qoladilar.

Tahlil: Bu ramziy yakun shuni anglatadiki, zulmga qarshi kurashib hokimiyatga kelganlar o'zlari nafratlangan o'sha zolimlarga aylanib qolishadi. Inqilob o'zining asl g'oyalardan butunlay voz kechib, eski tizimning yangi va yomonroq shakliga aylanadi.

XULOSA VA TAVSIYALAR

Jorj Oruellning "Molxona" asari har bir yangi avlod uchun ogohlantirish qo'ng'irog'idir. Maqolada o'tkazilgan tahlillar quyidagi xulosalarga olib keladi:

Jamiyatda ta'lim va siyosiy ongning pastligi diktaturaning ildiz otishiga asosiy sabab bo'ladi.

Hokimiyat ustidan jamoatchilik nazorati bo'lmagan joyda korrupsiya va zulm muqarrar.

Badiiy adabiyot orqali ijtimoiy illatlarni ko'rsatish xalqning hushyorligini oshirishda muhim qurol hisoblanadi.

Ushbu asar bugungi kunda nafaqat filologik ob'ekt, balki sotsiologiya, siyosatshunoslik va psixologiya fanlari uchun ham bitmas-tuganmas materialdir. Har bir yosh mutaxassis ushbu asar orqali jamiyatning ichki mexanizmlarini tushunishi shart.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. Orwell, G. (1945). Animal Farm: A Fairy Story. Secker and Warburg.
2. Quronov, D. (2018). Adabiyotshunoslik nazariyasi asoslari. Toshkent: Akademnashr.

**“CONFERENCE OF NATURAL AND APPLIED SCIENCES IN
SCIENTIFIC INNOVATIVE RESEARCH”**

Volume 03. Issue 02. APRIL 2026

3. Hitchens, C. (2002). Why Orwell Matters. Basic Books.
4. Oruell, J. (2021). Molxona (O'zbekcha tarjima). Toshkent: Yangi asr avlodi.
5. Davlat boshqaruvi va ijtimoiy psixologiya masalalari. Ilmiy to'plam. 2023.

**Research Science and
Innovation House**